

Sivistyspalveluiden kehittäminen huomioiden toimintaympäristön muutokset

Kunnanhallitus 18.08.2025 § 199

Osana kunnanjohtajan vuotuisia kehityskeskusteluja kunnanhallituksen puheenjohtajisto on asettanut yhdeksi kunnanjohtajan vuoden 2025 tavoitteeksi sivistyspalveluiden kehittämisen huomioiden toimintaympäristön muutokset (KH 3.3.2025 § 63).

Vihdissä tulevina vuosina sivistyspalveluiden järjestämiseen vaikuttavat merkittäväällä tavalla lakimuutokset, kuten oppimisen tuen lakimuutos, mahdolliset valtion esittämät leikkaukset sekä yleinen lasten määrän kehitys. Lasten määrän osalta esimerkiksi vuonna 2024 lapsia syntyi Vihtiin 195 kappaletta ja syntyneiden lasten määrä alitti ensimmäistä kertaa 1990-luvulta lähtien tarkasteltuna 200 syntyneen lapsen rajan. Syntyneiden lasten määrä on hiljalleen vähentynyt vuoden 2010 jälkeen, jolloin lapsia syntyi Vihtiin vielä 401. Perusopetuksessakin lasten määrä on vähentynyt. Esimerkiksi Tilastokeskuksen tietojen mukaan 7-15-vuotiaita oli Vihdissä vuonna 2020 yhteensä 3 689. Tänä vuonna Tilastokeskuksen tietojen mukaan 7-15-vuotiaita on 3 182 ja määrän ennustetaan vähenevän tulevina vuosina. Vuonna 2030 Tilastokeskus ennustaa 7-15-vuotiaiden määrän putoavan 2 635 lapseen ja vuonna 2035 edelleen 2 455 lapseen.

Sivistyspalveluiden kehittämisen tueksi kunta on kilpailuttanut toimijaa, joka laatisi ehdotuksen kunnalle väestönkehitykseen pohjautuvasta palvelutarkastelusta sivistyspalveluissa. Selvityksessä huomioidaan väestökehityksen lisäksi muun muassa varhaiskasvatuksen ja opetuksen opinpolut, eri järjestämismuodot, olemassa olevat kiinteistöt ja niiden kunto, oppilaaksiottoalueet sekä pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelu. Selvityksen ulkopuolelle on rajattu toisen asteen koulutus. Kilpailutuksen myötä toimijaksi valikoitui FCG Finnish Consulting Group Oy.

Sivistyspalvelut ovat Vihdin kunnan suurin palvelukeskus ja tehtävillä kehittämislinjauksilla on vaikutuksia kuntalaispalveluihin, henkilöstöön sekä kuntatalouteen. Selvitystyöhön on mahdollista asettaa erillinen poliittinen seurantaryhmä työlle, jolle raportoidaan tarkemmin työn etenemisestä. Viranhaltijoista selvitystyöhön osallistuvat kunnanjohtajan lisäksi sivistys- ja hyvinvointijohtaja, opetuspäällikkö, varhaiskasvatuspäällikkö sekä talousjohtaja. Seurantaryhmässä käytävien keskustelujen on tarkoitus tukea myös yhteisen tilannekuvan muodostumista sivistyspalveluiden kehittämiseksi. FCG Finnish Consulting Group Oy:n selvitystyön on tarkoitus valmistua loppusyksystä 2025.

Valmistelija	Erkki Eerola etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p.044 467 5231
Esittelijä	Kunnanjohtaja Erkki Eerola
Ehdotus	Kunnanhallitus nimeää seurantaryhmän sivistyspalveluiden kehittämistä ohjaavan työn tueksi.

Käsittely	Keskustelun aikana Tapio Karjalainen teki Jussi Romsin ja Pasi Saarion kannattamana muutetun päätösesityksen niin, että kunnanhallitus ei nimeä seurantaryhmää, vaan kehittämistä ohjaavan työn tukeminen toteutetaan sivistyslautakunnan toimesta. Kunnanhallitus hyväksyi muutetun päätösesityksen yksimielisesti.
Päätös	Kunnanhallitus päätti yksimielisesti, että kunnanhallitus ei nimeä seurantaryhmää, vaan kehittämistä ohjaavan työn tukeminen toteutetaan sivistyslautakunnan toimesta.
Tiedoksi	
Sivistyslautakunta 02.09.2025 § 33	
	Sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutettu FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterä ja Raila Oksanen ovat valmistelleet kehittämistä tukevaa selvitystyötä. Selvitystyön pohjaksi on toimitettu varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä tilahallinnon toimesta tarvittavia taustatietoja. Hallituksen § 199 mukaisesti sivistyslautakunta nimettiin kehittämistä ohjaavaksi ja tukevaksi tahoksi, jolle raportoidaan tarkemmin työn etenemisestä. Eero Laesterä (FCG Finnish Consulting Group Oy) tulee esittelemään selvitystyön tilannekatsausta lautakunnalle.
Valmistelija	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Ehdotus	Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutetun FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterän antaman tilannekatsauksen.
Käsittely	FCG:n Eero Laesterä saapui kokoukseen klo 17.56 esittelemään tilannekatsausta, ja poistui kokouksesta klo 19.18 ennen sivistyslautakunnan päätöksentekoa. Tämä § 33 käsiteltiin § 20, jonka käsittely keskeytettiin ja jatkettiin § 33 käsittelyn jälkeen, välissä pykälänumerointia muuttamatta.
Päätös	Sivistyslautakunta merkitsi tiedokseen sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutetun FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterän antaman tilannekatsauksen.

Sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutettu FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterä ja Raila Oksanen ovat valmistelleet kehittämistä tukevaa selvitystyötä. Selvitystyön pohjaksi on toimitettu varhaiskasvatuksen, opetuksen sekä tilahallinnon toimesta tarvittavia taustatietoja.

Hallituksen § 199 mukaisesti sivistyslautakunta nimettiin kehittämistä ohjaavaksi ja tukevaksi tahoksi, jolle raportoidaan tarkemmin työn etenemisestä.

Eero Laesterä (FCG Finnish Consulting Group Oy) on esitellyt aineistoa sivistyslautakunnalle 2.9. 2025 ja saanut esitellessä lautakunnalta ohajusta sekä linjaavia kysymyksiä.

Eero Laesterä ja Raila Oksanen (FCG Finnish Consulting Group Oy) tulevat esittelemään selvitystyön tilannekatsausta lautakunnalle 21.10.2025 kokoukseen.

Valmistelija	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 050 5373340 Opetuspäällikkö Kirsi Hyvämäki etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 044 4675239 Varhaiskasvatuspäällikkö Taina Vainio etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 044 467 5275 Tekninen johtaja Ville Könönen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 044 0421347
Esittelijä	Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen
Ehdotus	Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutetun FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterän ja Raila Oksasen antaman tilannekatsauksen.
Päätös	Sivistyslautakunta merkitsi tiedokseen sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutetun FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterän ja Raila Oksasen antaman tilannekatsauksen.

Tiedoksi

Sivistyslautakunta 25.11.2025
339/00.01.03/2025

Sivistyspalveluiden kehittämistä tukemaan kilpailutetun FCG Finnish Consulting Group Oy:n Eero Laesterän ja Raila Oksasen valmistelevan selvityksen loppuraportti on luovutettu kunnalle 03112025 (oheisaineisto).

Opetuksen ja varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittämisen prosessi jatkuu seuraavasti:

Kunnanhallituksen päätöksen 18.8.2025 § 199 mukaisesti sivistyspalveluiden kehittämistä ohjaavan työn tukeminen toteutetaan sivistyslautakunnan toimesta.

Palveluverkkoselvityksen perusteella on syytä päättää palveluverkkotyön etenemisestä, osallistamisesta sekä työtä ohjaavista kriteereistä. Jatkotyöskentelyssä muodostetaan varsinainen palveluverkkosuunnitelma, jonka hyväksyy kunnanvaltuusto.

Palveluverkkosuunnitelman laadinnan yhteydessä valmistellaan ratkaisuvaihtoehdot ja niiden kustannuslaskelmat. Palveluverkkosuunnitelman laadinnan koordinoinnista vastaa sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelukeskus. Palveluverkkosuunnitelman laadinnan yhteydessä toteutetaan myös tarvittavat vaikutusten ennakkoarvioinnit.

Palveluverkkosuunnitelman valmistuttua asiassa suoritetaan hallintolain 41 § mukainen vaikutusmahdollisuuksien varaaminen ja suunnitelma asetetaan nähtäville. Vaikutusmahdollisuuksien käyttämiselle on varattava riittävä aika. Suunnitelman perusteella pyydetään myös tarvittavat lausunnot esimerkiksi lautakunnilta ja vaikuttamistoimielimiltä.

Kuntalaisten osallisuus ja lapsivaikutusten arviointi

Osana palveluverkon kehittämisprosessia huomioidaan kuntalaisten osallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon. Palveluverkon kehittämisprosessi ja siihen liittyvä päätöksenteko toteutetaan niin avoimena kuin mahdollista. Kuntalaisille järjestetään kuulemistilaisuus, johon on etäosallistumismahdollisuus. Tilaisuus on luonteeltaan keskusteleva ja kuntalaiset saavat esittää kysymyksiä kunnan virkahenkilöille sekä päättäjille.

Palveluverkon kehittämisprosessissa on tärkeää toteuttaa lapsivaikutusten arviointi, sillä kehittämistoimet kohdistuvat laajasti vihtiläisiin lapsiin ja nuoriin. Lapsivaikutusten arvioinnin tekemistä perustelee Suomen lainsäädäntö (mm. Perustuslaki, Hallintolaki) sekä YK:n Lapsen oikeuksien sopimus, johon Suomi on sitoutunut. Lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa kuntia huomioimaan ensisijaisesti lapsen edun lapsia koskevassa päätöksenteossa. YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen mukaisesti lapsilla tarkoitetaan kaikkia alle 18-vuotiaita.

Lapsivaikutusten arvioinnissa on huomioitava miten päätös vaikuttaa lasten ja nuorten terveyteen, turvallisuuteen ja kehitykseen. Erityistä huomiota on kiinnitettävä haavoittuvassa asemassa olevassa lapsiin ja nuoriin, kuten mm. vammaisiin lapsiin ja vähävaraisissa perheissä eläviin. Erityistä huomiota on myös kiinnitettävä koulukuljeutusoppilaisiin. Lisäksi on huomioitava, millaisia vaikutuksia päätöksellä on vanhempiin ja lapsiperheiden arkeen.

Lapsivaikutusten arviointia varten perustetaan työryhmä, joka koostuu kunnan sivistys- ja hyvinvointijohtajasta, hallintojohtajasta,

varhaiskasvatuspäälliköstä, opetuspäälliköstä, lapsiystävällinen kunta - koordinaattorista sekä muista mahdollisesti tarvittavista henkilöistä. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta saada nuoria mukaan suunnittelemaan lapsivaikutusten arvioinnin tiedonkeruiden toteutusta.

Tilaisuudet ja tiedonkeruut

Tärkeä osa lapsivaikutusten arviointia on lasten, nuorten ja vanhempien näkemysten kerääminen ja osallisuuden varmistaminen. Koska palveluverkon kehittämisprosessi kohdistuu laajasti eri ikäisiin lapsiin ja nuoriin, tulee sen lapsivaikutusten arviointiin liittyvien osallistamismenetelmien suunnittelussa huomioida lasten ja nuorten ikä- ja kehitystaso. Lisäksi hyödynnetään jo olemassa olevaa tutkimus- ja viranomaistietoa sekä perustellaan huolellisesti, miten lasten etu on arvioitu valmistelussa ja miten palveluverkon kehittämisprosessi toteutetaan lasten edun kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Alustavan suunnitelman mukaisesti lasten, nuorten ja vanhempien näkemysten keräämistä varten toteutetaan eri tyyppisiä tiedonkeruita. Lasten ja nuorten näkemyksiä tullaan keräämään eri ikä- ja kouluasteille soveltuvien menetelmin. Varhaiskasvatuksessa tiedonkeruu toteutetaan toiminnallisen tehtäväpaketin avulla, ja opetuksen puolella käytetään sekä toiminnallista tehtäväpakettia että sähköistä kyselyä. Lisäksi huomioidaan eri kieliryhmät ja toimintakyvyn rajoitteet, jotta tiedonkeruut ovat saavutettavia. Huoltajilta tullaan keräämään tietoa sähköisen kyselyn avulla.

Lisäksi henkilöstöä, vaikuttamistoimielimiä ja tarvittaessa muita sidosryhmiä tullaan kuulemaan toteutusvaiheessa laajasti.

Viestintä prosessin eri vaiheissa

Viestinnällä on lapsivaikutusten arvioinnissa keskeinen rooli ja sen on oltava riittävää valmisteluvaiheesta prosessin päättymiseen saakka. Kehittämisprosessin avoimuuden varmistamiseksi avataan oma sivu kunnan verkkosivuille, jonne kootaan keskeiset tiedot palveluverkon kehittämisen eri vaiheista. Sivustolla julkaistaan myös tiedonkeruiden koosteet sekä muut prosessin etenemisen kannalta olennaiset materiaalit ja päivitykset.

Päätöksestä viestitään lapsille, huoltajille, kuntalaisille ja henkilöstölle. Prosessin päätteeksi järjestetään myös infotilaisuudet henkilöstölle ja huoltajille ja muille kuntalaisille.

Päätöksenteon jälkeen ennakoituja vaikutuksia on arvioitava sopivalla aikajänteellä ja selvitettävä, onko päätöksellä ollut vaikutuksia, joita ei etukäteen arvioitu.

Päätöksentekoprosessi

Päätöksentekoprosessin seuraavissa vaiheissa sivistyslautakunta tekee esityksen kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle palveluverkkosuunnitelman laatimisen sitovista periaatteista sekä aikataulusta. Valtuuston tehtyä päätös palveluverkkosuunnitelman laatimisesta, aikataulusta ja periaatteista, käynnistetään valmistelutyö ja ennakkovaikutuksien arviointi annettujen reunaehtojen mukaisesti. Valmistellusta aineistosta pyydetään lausunnot tarvittavilta tahoilta ja asiaa käsitellään kunnan henkilöstön kanssa, minkä jälkeen suunnitelmasta laaditaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle esitettävä esitys. Valtuuston lopullisen päätöksenteon jälkeen tulee varata aikaa tarvittavien yhteistoimintaneuvotteluiden käymiselle mahdollisten henkilöstöön vaikuttavien muutoksien toimeenpanemiseksi.

Valmistelija

Mari Haapanen etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 050 5373340
Essi Piiröjärvi etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 040 168 5451
Taina Vainio etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 044 467 5275
Kirsi Hyvämäki etunimi.sukunimi(at)vihti.fi 044 4675239
Anna Väre etunimi.sukunimi(at)vihti.fi, p. 040 185 6422

Esittelijä

Sivistys- ja hyvinvointijohtaja Mari Haapanen

Ehdotus

1. Sivistyslautakunta merkitsee tiedokseen FCG laatiman Vihdin kunnan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkon kehittämisen strategisen suunnitelman sekä siihen liittyvän prosessikuvauksen.
2. Sivistyslautakunta antaa keskustelun pohjalta lausuntonsa kunnanvaltuustolle esitettäväksi palveluverkkosuunnitelmaa ohjaaviksi tavoitteiksi.

Päätös

Tiedoksi